

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 223/2017-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. júna 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudcu Milana Ľalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej o prijatej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 123/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 123/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 123/2008 konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 500 eur (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Čadca p o v i n n ý zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 562,21 eur (slovom päťstošesťdesiatdva eur a dvadsaťjeden centov) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. Ladislava Ščuryho, Mierová 1725, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 223/2017-10 z 19. apríla 2017 prijal v zmysle ustanovenia § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 123/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2.1 Porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľa (v procesnom postavení žalobcov v konaní o zriadenie vecného bremena – práva prechodu, pozn.) vidia v postupe okresného súdu, ktorý v poslednom období vo veci vôbec nekonal, čím spôsobil prietahy v konaní a vytvoril tak priestor právnej neistoty. Sťažovatelia ďalej uvádzajú: „... chceme poukázať na celkovú dĺžku sporu, a to od podania žaloby dňa 28.11.2008 až po súčasnosť (9 rokov), kedy ešte stále nie je vo veci právoplatne rozhodnuté a nebolo vydané jediné meritórne rozhodnutie vo veci...“

Vzhľadom na nečinnosť súdu sme podali i sťažnosť predsedovi Okresného súdu Čadca na prietahy v konaní zo dňa 30.01.2017, súdu doručená dňa 17.02.2017, na ktorú nám predsedníčka súdu odpovedala upovedomením o spôsobe vybavenia sťažnosti, ktoré nám bolo doručené dňa 27.02.2017, v ktorom predsedníčka súdu konštatovala, že vo veci boli spôsobené prietahy a vo veci nariadila dohľad.“

2.2 Podľa názoru sťažovateľov „... nejedná sa pritom o zložitú vec a my ako účastníci konania sme súdu súčinní, nakoľko na každú výzvu súdu sme odpovedali. Napriek tomu sa nevieme domôcť nášho práva na súdne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku trvania konania a aj skutočnosť, že konanie do dnešného dňa nebolo právoplatne skončené, domáhame sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Poukazujeme na skutočnosť, že stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzame pre dĺžku doterajšieho konania, ktoré stále nie je právoplatne skončené, má nepriaznivý vplyv na našu psychiku, pričom ako strana konania nemáme reálnu možnosť ovplyvniť dĺžku prebiehajúceho konania, čo v nás vyvoláva pocit bezmocnosti, a to aj pri uplatňovaní našich práv.“

3. S poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, aby okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietahov a im priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur

každému z nich, ako i úhradu trov konania v sume 374,81 eur vrátane dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“).

4. Na základe výzvy ústavného súdu bolo ústavnému súdu 25. mája 2017 doručené vyjadrenie okresného súdu č. Spr 780/17 z 23. mája 2017, v rámci ktorého predsedníčka okresného súdu JUDr. Adriana Pytliaková, PhD., okrem oznámenia súhlasu okresného súdu s upustením od ústneho pojednávania vo veci uviedla nasledujúcu chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní:

„28.11.2008 - návrh o zriadenie vecného bremena prechodu - vec pridelená na konanie [REDAKOVANÉ], ktorej bol spis predložený 1.12.2008

8.12.2008 - sudkyňa vzniesla námietku zaujatosti (osobne pozná odporcov)

19.12.2008 - vec pridelená na konanie JUDr. Pytliakovej PhD.

7.1.2009 - sudkyňa vzniesla námietku zaujatosti (osobne pozná odporcov)

9.1.2009 - spis pridelený na konanie [REDAKOVANÉ]

16.1.2009 - referát sudkyne - vyhotovená výzva na odstránenie väd podania (uznesenie)

12.2.2009 - odvolanie navrhovateľov proti uzneseniu

13.2.2009 - referát sudkyne - 16.2.2009 - uznesenie - výzva na odstránenie väd podania

27.2.2009 - navrhovatelia cestou právneho zástupcu vzniesli námietku zaujatosti (priateľský vzťah so sudkyňou a jej manželom)

3.3.2009 - výzva na zaplatenie súdneho poplatku za námietku zaujatosti

3.4.2009 - vyjadrenie sudkyne - necíti sa byť zaujatá

vo veci sa vyjadrili sudcovia tunajšieho súdu

20.4.2009 - spis zaslaný na Krajský súd Žilina

17.6.2009 - návrat spisu; sudkyňa nebola vylúčená z prejednávania veci

18.6.2009 - sudkyňa nariadila doručiť rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania

14.7.2009 - vytýčený termín pojednávania na deň 27.7.2009

17.7.2009 - dovolanie navrhovateľov

20.7.2009 - zrušený termín pojednávania

21.7.2009 - sudkyňa nariadila doručiť dovolanie na vyjadrenie
7.8.2009 - vyjadrenie odporcov
22.7.2009 - predkladacia správa pre NS SR
2.9.2009 - spis vrátený bez rozhodnutia (právny zástupca navrhovateľov nepredložil plnú moc na zastupovanie v dovolacom konaní)
16.9.2009 - výzva na predloženie plnej moci
12.10.2009 - plná moc doložená
15.10.2009 - spis zaslaný na NS SR
11.12.2009 - spis vrátený - dovolacie konania zastavené
11.1.2010 - vytýčený termín pojednávania na deň 1.2.2010
28.1.2010 - návrh navrhovateľov na prerušenie konania a ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní (navrhovateľka v prvom rade zomrela)
1.2.2010 - pojednávanie - odročené na neurčito (vykonať dopyt z akého dôvodu navrhujú prerušiť konanie, keď neb. [REDAKOVANÉ] nebola navrhovateľkou, ale [REDAKOVANÉ])
22.2.2010 - navrhovatelia zobrali návrh na prerušenie konania späť
18.3.2010 - pojednávanie - odročené na neurčito za účelom predloženia navrhnutých dôkazov
13.4.2010 - referát sudkyne (výzva pre navrhovateľov, žiadaná správa z katastra nehnuteľností, výzva pre právnych zástupcov)
13.4.2010 - odpoveď odporcov
29.4.2010 - odporcovia predložili dôkazy
13.5.2010 - doručený spisový materiál z katastra nehnuteľností a odpoveď navrhovateľov
24.5.2010 - referát sudkyne - doklady zaslané na vyjadrenie navrhovateľom i odporcom
12.7.2010 - vytýčený termín pojednávania na 8.9.2010 - ohliadka na mieste samom
23.9.2010 - odporcovia predložili doklady
5.10.2010 - sudkyňa nariadila pripojiť spis 4C/219/1961
22.10.2010 - námietka navrhovateľov proti obsahu zápisnice

2.11.2010 - výzva pre navrhovateľov (oznámiť, kedy bude pravdepodobne vyhotovená identifikácia nehnuteľnosti)

6.12.2010 - uznesenie - ustanovený znalec

22.12.2010 - odvolanie navrhovateľov

5.1.2011 - odvolanie zaslané na vyjadrenie

11.1.2011 - vyjadrenie odporcov

13.1.2011 - predkladacia správa

23.5.2011 - návrat spisu - odvolanie odmietnuté

24.5.2011 - sudkyňa nariadila doručiť rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania

6.7.2011 - vyjadrenie navrhovateľov k uzneseniu krajského súdu

28.11.2011- zložený preddavok na znalecké dokazovanie

16.1.2012 - urgencia pre súdneho znalca

2.2.2012 - odpoveď súdneho znalca (veľká zaťaženosť)

7.2.2012 - referát sudkyne - kal. 31.3. na predloženie posudku

16.4.2012 - urgencia

15.5.2012 - odpoveď znalca (zaťaženosť, posudok vypracuje do konca júla 2012)

1.8.2012 - sudkyňa nariadila zaslať znalcovi prípis (lehota na predloženie posudku 10 dni; možnosť uloženia pokuty)

23.8.2012 - odpoveď znalca (posudok vyhotoví do konca septembra 2012)

24.8.2012 - sudkyňa nariadila zaslať oznámenie súdneho znalca právnym zástupcom

12.10.2012 - odporcovia vzniesli námietku zaujatosti voči súdnemu znalcovi

17.10.2012 - sudkyňa nariadila zaslať námietku navrhovateľom a súdnemu znalcovi

17.10.2012- doručený znalecký posudok

17.10.2012 - uznesenie - znalcovi uložená poriadková pokuta vo výške 300 €

20.10.2012 - vyjadrenie súdneho znalca k námietke zaujatosti

30.11.2012 - znalecký posudok doručovaný účastníkom konania

21.11.2012 - odvolanie súdneho znalca cestou KS

7.1.2013 - vyjadrenie odporcov k znaleckému posudku

17.1.2013 - uznesenie - priznaná odmena súdnemu znalcovi

7.2.2013 - opatrenie - z dôvodu PN sudkyne spis pridelený [REDACTED]
8.2.2013 - vyjadrenie navrhovateľov k znaleckému posudku
5.3.2013 - uznesenie - znalec nebol vylúčený z vypracovania znaleckého posudku;
výzva pre právneho zástupcu navrhovateľov
14.5.2013 - opatrenie - spis opätovne pridelený [REDACTED]
28.8.2013 - odpoveď právneho zástupcu navrhovateľov
7.1.2013 - opatrenie - po opätovnom návrate z PN spis pridelený [REDACTED]
5.2.2014 - vyjadrenie odporcov k výzve
20.2.2014 - sudkyňa nariadila pripojiť spis 4C/219/1961; vyjadrenie navrhovateľov
zaslať na vyjadrenie odporcom
10.6.2014 - sudkyňa nariadila spis predložiť vyššej súdnej úradníčke na
vypracovanie uznesenia o nariadení kontrolného znaleckého dokazovania
30.6.2014 - uznesenie vypracované
9.7.2014 - stanovisko navrhovateľov k vyjadreniu odporcov
6.10.2014 - opatrenie - z dôvodu PN sudkyne spis pridelený na konanie
[REDACTED]
19.9.2014 - spis zaslaný znalcovi
23.3.2015 - záznam kancelárie - znalcovi bol zaslaný email o tom, že sa mu po
tretíkrát zasiela spis - nepreberal v úložnej dobe
24.3.2015 - znalcovi oznámené, že spis bol zaslaný na adresu [REDACTED]
12.1.2016 - znalec urgovaný
9.2.2016 - opatrenie - spis pridelený na konanie [REDACTED] po jej vymenovaní
do funkcie sudcu - prevzala agendu [REDACTED]
3.3.2016 - znalec doručil spis
4.3.2016 - sudkyňa nariadila doručiť znalecký posudok na vyjadrenie
15.3.2016 - uznesenie - priznaná odmena znalcovi
30.3.2016 - vyjadrenie odporcov
5.5.2016 - vyjadrenie navrhovateľov
23.2.2017 - vo veci nariadený dohľad nad plynulosťou súdneho konania
27.2.2017 - vytýčený termín pojednávania na deň 19.5.2017
20.4.2017 - vyjadrenie navrhovateľov k stanovisku odporcov k znaleckému posudku

15.5.2017 - vyjadrenie navrhovateľov k zaslanému emailu (vysvetlenie, čo chcú navrhovatelia preukázať navrhovanými dôkazmi)

17.5.2017 - výzva pre právneho zástupcu navrhovateľov.“

5. Sťažovatelia vo vyjadrení z 2. júna 2017 doručenom ústavnému súdu 7. júna 2017 oznámili svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci a v nadväznosti na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu (bod 4) zaujali toto stanovisko:

„Z priloženého zoznamu procesných úkonov vyplýva, že po návrate sudkyne [REDAKOVANÉ] z PN bolo dňa 07.01.2014 vydané opatrenie, ktorým jej bol pridelený spis a napriek opätovnej PN uvedenej sudkyne, okresný súd neurobil vhodné opatrenia, teda nepridelil spis inej sudkyňi sudcovi. Až dňa 06.10.2017, teda po 9 mesiacoch súd vydal opatrenie, ktorým bol spis pridelený sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá... síce ihneď zaslala spis ustanovenému znalcovi, ale až po pol roku po neposkytnutí súčinnosti zo strany znalca, tohto kontaktovala. Po odpovedi znalca, tomuto bol spis opätovne zaslaný a až takmer po 1 roku bol znalec urgovaný. Po tomto bol spis pridelený novej sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá... doručila znalecký posudok na vyjadrenie a až po urgovaní a sťažnosti, táto vytýčila v predmetnom spore termín pojednávania. Je zrejmé, že v predmetnom súdnom konaní dochádzalo permanentne k prietahom v konaní, ktoré sa až po urgovaní a sťažnosti z našej strany začali odstraňovať.“

Sťažovatelia si zároveň uplatnili náhradu trov konania „za 3 úkony právnej pomoci (prevzatie zastúpenia, sťažnosť, vyjadrenie k sťažnosti) 3 x 147,33 € + 8,43 € režijný paušál + DPH; spolu 562,21 €“.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie predmetu podanej ústavnej sťažnosti. Prerokovanie veci na ústnom pojednávaní vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv, ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie, t.j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom okresného súdu bolo

porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

7.1 Po vykonaní kontroly ústavnému súdu zaslanej chronológie procesných úkonov okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 123/2008 na základe obsahu okresným súdom predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu považoval ústavný súd skutočnosti uvedené v chronológii za preukázané.

7.2 Nad rámec okresným súdom zaslanej chronológie však ústavný súd na účely dosiahnutia „úplného“ obrazu o priebehu ústavnou sťažnosťou napadnutého konania dodáva nasledovné zistenia vyplývajúce zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 123/2008:

- 28. mája 2009 – Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 9 NcC 14/2009 rozhodol, že zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ] nie je vylúčená z prerokúvania veci,

- od 23. apríla 2009 do 17. júna 2009 sa spis nachádzal na krajskom súde,

- od 13. augusta 2009 do 2. septembra 2009 sa spis nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“),

- od 21. októbra 2009 do 11. decembra 2009 sa spis nachádzal na najvyššom súde,

- 28. októbra 2009 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 296/2009 dovolacie konanie zastavil,

- 23. februára 2010 – úpravou okresného súdu bol nariadený termín na 18. marec 2010,

- 8. septembra 2010 – bola vykonaná ohliadka na mieste samom, o čom bola spísaná okresným súdom zápisnica nachádzajúca sa na č. l. 134 až 143 súdneho spisu,

- 6. decembra 2010 – okresný súd uznesením č. k. 7 C 123/2008-157 ustanovil v konaní znalca [REDAKOVANÉ] z odboru geodézie a kartografie,

- od 20. januára 2011 do 23. mája 2011 sa spis nachádzal na krajskom súde,

- 28. februára 2011 – krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 27/2011 odvolanie sťažovateľov odmietol,
- 17. októbra 2012 – okresný súd uznesením č. k. 7 C 123/2008-257 uložil znalcovi [REDAKOVANÉ] poriadkovú pokutu vo výške 300 eur,
- 17. januára 2013 – okresný súd uznesením č. k. 7 C 123/2008-279 priznal znalcovi [REDAKOVANÉ] odmenu za vypracovanie znaleckého posudku č. 27/2012,
- 5. marca 2013 – okresný súd uznesením č. k. 7 C 123/2008-290 rozhodol, že znalec [REDAKOVANÉ] nebol vylúčený z vypracovania znaleckého posudku,
- 14. mája 2013 – opatrením predsedníčky okresného súdu bol spis pridelený [REDAKOVANÉ],
- 20. januára 2014 – výzva okresného súdu adresovaná odporcom,
- 30. apríla 2014 – výzva okresného súdu adresovaná sťažovateľom,
- 30. júna 2014 – okresný súd uznesením č. k. 7 C 123/2008-320 ustanovil v konaní znalca [REDAKOVANÉ],
- 17. marca 2015 – úpravou okresného súdu bolo nariadené zaslanie spisu okresného súdu na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku v zmysle uznesenia z č. 1. 320 súdneho spisu,
- 15. marca 2013 – okresný súd uznesením č. k. 7 C 123/2008-346 priznal znalcovi [REDAKOVANÉ] odmenu za vypracovanie kontrolného znaleckého posudku č. 5/2016,
- 6. apríla 2017 – úpravou okresného súdu bol nariadený termín pojednávania na 19. máj 2017.

7.3 Lustráciou ústavného súdu bolo nad rámec už uvedeného zistené, že okresný súd na ostatnom pojednávaní, nariadenom na 19. máj 2017, vo veci meritórne rozhodol. Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol, žalovaným v rade 1/ a 2/ priznal voči žalobcom v rade 1/, 2/ a 3/ (t. j. voči sťažovateľom, pozn.) nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a štátu priznal voči žalobcom v rade 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania, ktoré preddavkoval, v rozsahu 100 %. Predmetný rozsudok okresného súdu sa v čase prerokovania podanej ústavnej sťažnosti vo veci ešte len vyhotovoval a účastníkom konania nebol expedovaný.

III.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v rámci ústavnou sťažnosťou napadnutého konania.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

11. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota

osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravdla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods.1 OSP).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

16.1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom prvostupňového konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 123/2008 je rozhodovanie o podanom návrhu sťažovateľov o zriadenie vecného bremena – práva prechodu. Samotní sťažovatelia prerokúvanú vec nepovažujú za zložitú ani po právnej, ani po faktickej stránke.

Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nie je právne zložitá. Pokiaľ ide o faktickú zložitost' veci, je potrebné poukázať na to, že z faktickej stránky vzhľadom na rozsah dokazovania a potrebu vypracovania znaleckého, ako i kontrolného znaleckého posudku (prihliadajúc i na vyťaženosť znalcov z požadovaného odboru, pozn.) ide o vec zložitejšiu. Podľa názoru ústavného súdu však nemožno hovoriť o takom vysokom stupni faktickej zložitosti prerokúvanej veci, ktorým by bolo možné odôvodniť doterajší neprimerane dlhý čas konania okresného súdu, t. j. obdobie viac ako 8 a pol roka bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej. S ohľadom na uvedené preto ústavný súd zastáva jednoznačne názor, že v okolnostiach posudzovanej veci pri sústredenejšom a najmä efektívnejšom postupe okresného súdu bolo možné postupovať tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov.

V kontexte ústavným súdom posudzovaného konania okresného súdu ústavný súd zdôrazňuje, že samotný okresný súd právnu, respektíve skutkovú zložitost' veci nikdy nenamietal.

16.2 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, a tým aj porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo správanie samotných sťažovateľov ako účastníkov napadnutého konania v procesnom postavení žalobcov.

Hoci je pravdou, že sťažovatelia boli v konaní mimoriadne aktívni a v plnom rozsahu využívali všetky svoje procesné oprávnenia, prietahy v napadnutom konaní neboli dozaista spôsobené výlučne len ich postupom pri opakovanom podávaní či už riadnych, alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, pri podávaní námietky zaujatosti voči zákonnej

sudkyňi, respektíve z dôvodu nimi podaného návrhu na prerušenie súdneho konania v dôsledku úmrtia osoby, ktorá ani len nebola účastníčkou napadnutého súdneho konania (a následného späťvzatia návrhu na prerušenie konania zo strany sťažovateľov, pozn.).

16.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a z pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania, ústavný súd konštatuje nečinnosť okresného súdu, ktorá pri celkovej dĺžke prvostupňového konania (viac ako 8 a pol roka, pozn.) mala za následok zistenie zbytočných prietáhov v konaní.

Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá dlhšie obdobie, už aj s prihliadnutím na predmet konania, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014).

Hoci je pravdou, že v období od marca 2013 do februára 2014, najmä však v období od júla 2014 do marca 2016 ústavný súd nachádza v rámci napadnutého konania obdobia nečinnosti, respektíve neefektívnej činnosti okresného súdu najmä v súvislosti so zabezpečovaním kontrolného znaleckého posudku, v ostatnom čase okresný súd podľa názoru ústavného súdu konal priebežne a bez výraznejších prietáhov.

Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že predmetné ústavnému prieskumu podliehajúce konanie napadlo na okresnom súde v novembri 2008. Okresný súd na ostatnom pojednávaní nariadenom na 19. máj 2017 vo veci meritórne rozhodol, predmetný rozsudok však v čase rozhodovania ústavného súdu nebol právoplatný (bod 7.3).

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 123/2008 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Vzhľadom na skutočnosť, že k stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu a rozsudok okresného súdu sp. zn. 7 C 123/2008 z 19. mája 2017 v čase rozhodovania ústavného súdu nenadobudol právoplatnosť, ústavný súd prikázal okresnému súdu v súlade s dikciou ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde vo veci konať bez zbytočných prietáhov a odstrániť tak stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovatelia nachádzajú (bod 2 výroku nálezu).

IV.

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

21. Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznať každému jednému z nich primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur.

22. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 123/2008 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu (body 16.1 až 16.3) ústavný súd považoval priznanie sumy 500 eur každému jednému zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

24. Ústavný súd preto nevyhovел v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 500 eur. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, a ktoré si sťažovatelia uplatnili za tri úkony v sume 562,21 eur vrátane DPH (bod 5).

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

27.1 Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 je 147,33 eur a hodnota režijného paušálu je 8,84 eur.

27.2 Ústavný súd vzhliadol za dôvodné priznať sťažovateľom úhradu trov právneho zastúpenia len za dva vyúčtované úkony právnych služieb (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) a úhradu priznal v súlade s § 1 ods. 3 a § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní troch

sťažovateľov, základnú sadzbu tarifnej odmeny bolo potrebné v prípade každého jedného z nich znížiť o 50 %, t. j. na 73,67 eur za každý úkon, a spolu s režijným paušálom 8,84 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) úhrada trov predstavuje celkovú sumu 594,07 eur vrátane DPH.

Keďže sťažovatelia si uplatnili náhradu trov konania vo výške 562,21 eur, hoci skutočná výška trov právneho zastúpenia za dva úkony právnych služieb pri zastúpení troch sťažovateľov by predstavovala sumu 594,07 eur vrátane DPH, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

27.3 Ústavný súd za tretí úkon právnej služby (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) sťažovateľom úhradu trov konania nepriznal, pretože podľa jeho názoru neobsahovalo nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci.

28. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet splnomocneného zástupcu sťažovateľov advokáta JUDr. Ladislava Ščuryho, Mierová 1725, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 14. júna 2017